

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Че-
твртка.

Београдъ 4. Мая.

{ Цѣна в годишн. 8, по-
год. 3, а на три мес. 2 цв.

ПАРНИЦЕ.

Нашъ Народъ, по већой части, врло се радо тера по судовима, еданъ съ другимъ. Они ово нечине изъ убеђеня што имаю право, него или изъ ината, или изъ желъ да присвое себи штогодъ туђе, кое имъ сладко долази, а ово ни едно ни друго неваля. Инатъ е рђавъ занатъ, а неправду ни Богъ не трпи, па ни едно ни друго непринеси ни единомъ ни другомъ никакве друге ползе, осимъ штете.

Да оће ови парничари да прорачуне колико они издангубе и потроше око свои парница, они бы видели, да много више потроше и издангубе, него што добыю, а онай што плаћа, јоштъ горе и цриѣ, па кадъ неби были инацие, они бы се волели међу собомъ помирити, него се по толико година по судовима терати.

Неки се и за цванцикъ тераю чакъ до княза, и да има јоштъ судова, тералибисе докле су годъ живи, неки опетъ и кодъ княза изгубе парницу, па опетъ се не смируе, него иде макаръ комъ надлежательству те се тужи, неказуюћи да е еданпутъ изгубыю небили му речъ прошла, да му се парница обнови, и да опетъ започне свою несрећу, у некой мнимой надежди. Къ овомъ су много криви и неки овдашњи адвокати, кои кадъ имъ се прияви когодъ да е парницу изгубыю, а они му истолкую да има право и да може добыти, само да му узме на рекурсъ 10 — 12 цванцыка, а човекъ сиромасли мисли, противъ собственогъ свогъ увѣреня, да има право, па почне опетъ да се тера, те на ново дангуби и троши, и съ тимъ се све већма у пропащјава.

Зато браћо Србљи я вамъ добро желимъ, и совѣтуемъ васъ, да се безъ велике неволъ нетерате еданъ съ другимъ по судовима, и да се неупропашјавате, „и ѣаво зна што е право али неће“ вели наша проста пословица, па, ви и сами знате шта е право, па се намируйте међу собомъ, и быће за обоицу полезније. Аколи се неможете међу собомъ намирити, а ви отидите примирителномъ су-

ду, онъ ће васъ поравнати, па башъ да се коме мало и криво учини, све е маня штета него штоће быти тераюћи се по судовима, и безъ велике неволъ немојтесе терати, а немојте ни неволю правити кадъ е нема.

Наша су люди у Алексиначкомъ, Гургусовачкомъ и Зайчарскомъ окружию много паметниј одъ они у другимъ некимъ окружијама, они се врло мало по судовима тераю, и зато су у свему больи и напредни, еръ они нити дангубе нити троше, па е све већи берићетъ за њине куће.

Што овде вичемъ на неке адвокате, немојте мислити да я съ тымъ велимъ, да нетреба да буду адвокати, то ние, него я вичемъ само на неваляле адвокате, кои заплеху люде у парнице само да они штогодъ добыю у кесу. А у прочемъ адвокати су нуждни гди се годъ по законима суди али ови люди треба да буду поштени и савѣстныи а не давараю люде, и навлаче на парнице и кадъ немаю право, само да они што годъ добыю, као што су кадъ насъ по несрећи, повећой части такови, а мало иѣ свега и има, дакле врло редки су добри неки покрай невалялогъ характера и незнаду свой занатъ, а неки опетъ знаду свой занатъ аль су безсаветни па чине више штете людинамъ него они што незнаду. У свакој струцы човеческогъ живота, оће се првенственно честь и поштењ, па тако и кодъ адвоката.

Кодъ насъ ово име адвоката, стои у рђавомъ кредиту, и већа часть мисли да су сви адвокати варалице, а то ние тако, него су адвокати врло нуждни свуда гди се по закону суди, и у просвештенимъ државама, ови адвокати изгоне између себе оне непоштене и неваляле адвокате, да неваляю люде и да не убияю поверенъ народа къ онимъ поштенимъ и честнимъ; но кодъ насъ тога нема, може бити даће позније быти, докъ наши правдослова више узъ имамо него што намъ за судейску струку у службе требаю.

Я бы желю да ме наши люди послушаю, и да се нетераю по судовима, него да се или самн и-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ли кодъ примирителни судова намирую, као што, горе реко. А за оне инаџе што одъ Беса процесу тераю, желіо бы да наше правителство изда заповестъ, да сваки онай кои е на првомъ суду изгубио, пасе нѣе задовољио него иде на апелацию, ако и онамо изгуби, да плати своме сопернику опредѣлену сумму за дангубу и трошакъ, па ако иде и на верховни судъ, па и тамо изгуби, да плати и други путъ више, па ако иде и до княза, па изгуби, да плати и трећи путъ іоштъ више, докъ се не умири, ербо нѣе право никако, да еданъ злобанъ човекъ потрза по суду едногъ мирногъ човека, па да му проузрокуе толяку штету съ дангубомъ и съ трошковима, па найпосле да му неплати ништа више, него што би му и пре парнице морао платити! —

ПУТОВАЊЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Друго писмо.)

(Продуженіе.)

Док' смо каналомъ возили се нѣе ветра было, и пловили смо мирно и безъ брига; али кадъ се на неверну морску пучину отиснемо, поче дувати яко и то противанъ ветаръ. Нашъ синьоръ капетанъ развіе сва платна, и намести и' и укрести тако, да е ветаръ дувао у едно платно, па се онда одъ нѣга одбіо и дувао у друго, и тымъ нашу лађу уз' ветаръ кретао. Но поредъ све вештине те съ платнама, морали смо опетъ попречке часть на одну, часть на другу страну пловити, и врло смо се полако у напредакъ помицали. Мы смо се надали стићи у Пудбусъ на ручакъ, но подне прође а мы іоштъ нисмо ни на пола пута были. Лађаръ нѣе се ништа за то бринуо, него е седіо на своемъ корману и певао: „Морскій Боже, страшный Боже!“ и преповедао намъ е како е се пре две године кодъ Сициліе давіо, и како е читави данъ и ноћ провео пливаюћи само на одной дасцы, то нѣгово приповеданъ я бы много радіе слушао на сувой земљи, него на мору на лађи. — После подне не само да непрестане онай противанъ ветаръ, него іоштъ почне и киша изъ гди кои облака падати, мы се свы забринемо и већ изгубимо надежду да ћемо тогъ дана стићи у Пудбусъ, и тежкали смо се какоћемо у той доста ладной ноћи и то на мору у лађи безъ крова, ноћити, а іоштъ више бринули смо се шта ћемо ести. Свы смо были гладни, а нигди ништа за ело нисмо имали, еръ смо се надали да ако нестигнемо за 5 сати, а оно ћемо стићи баремъ за десетъ, еръ до Пудбуса преко мора нема више одъ 3 милъ, и тако што смо спремилы за ручакъ, то смо побли іоштъ пре подне, но и то намъ е многимъ пресело, еръ осимъ лађара сви смо готово имали

ону морску грозницу, одъ люлани лађе, и тако и онай савъ ручакъ повратили смо, и іоштъ главоболіо добили, а после те морске болести свагда наступи необична гладъ на човека. Лађаръ имао е само еданъ велики лебацъ и нешто мало бутера и сувы херинги, но онъ е то чувао за свою душу.

Мракъ се већ почне ватати, а мы смо текъ были на по пута, и видимо, да нити се можемо на трагъ вратити, ни у Пудбусъ стићи, него да морамо на средъ мора на ветру и киши ноћити, а при томъ іоштъ сви гладни. То нѣе била мала брига. Ни с' кое стране нису се више могле обале видити. Брегови на Ригену кои су намъ се вазданъ предъ очима плавили, завіо се у помрчину и облаке, кои су преко неба еданъ за другимъ брзо ишли. Мы смо пловили еднако далъ, и лађаръ ишао е често у колебицу и са свећомъ гледао компасъ. Но мало после тога, помоли се изъ мора месецъ, и мало насъ поврати и обрадуе, но и нѣга одма прогутаю морски густы облаци, и ми опетъ останемо у мраку.

Пошто смо іоштъ еданъ сатъ пловили, лађаръ почне скупляти платна, и каже да несме далъ у помрчини пловити, еръ онуда има велики каменя, на кое може лађа ударити и сва се у комаде разбити, и каже намъ да смо одъ вароши Пудбуса іоштъ далеко, али да е обала одъ острова близу. Пошто савіе платна баци онъ две котве (ленгера) и застави лађу да е ветаръ негони натрагъ. Садъ шта ћемо. — Ко ће гладанъ заспати? Сви путници почну викати на лађара, да имъ мора набавити што годъ за ело. Найпосле лађаръ склонил се, да даде Ерста и чамацъ, па да иде іоштъ неколико путника на обалу да траже гди да купе баремъ леба. Ветаръ е быо мало се утишао. Ми спустимо изъ лађе чамацъ у воду, и Шлама, еданъ вандровацъ, Лончаръ и Ерстъ, седну и одвезу се на обалу певаюћи. Я самъ Шламу дао новаца да купи за мене доста естива, а при томъ спремимъ имъ две велике бутель, ако нађу млека да купе за сутра. Они оду, но я и' нисамъ имао кадъ чекати него, премда за скупе новце купимъ одъ лађара онай лебацъ и све што е быо за себе спреміо да вечера, и седнемъ те вечерамъ, а лађаръ е за мене гладовао. Кадъ е човекъ сытъ онда е мирна краина. И тако одемъ и замотамъ се у найвећа платна И колико самъ быо дремливъ и уморанъ опетъ нисамъ могао да заспимъ, еръ самъ се непрестано бринуо за Шламу бою самъ се да се гди годъ неподаде, и како самъ се што и я нисамъ отишао съ нѣимъ, да и ту незгуду заедно делимо. Тымъ выше бринуо самъ се што е почео ветаръ опетъ дувати.

Добра три сата прошла су, одкако су они отишли на обалу. Докъ на еданъ путъ нашъ лађаръ скочи и поче трчати по лађи и изъ свега гласа викати. И мы сви скочимъ одма и запитамо га

шта е. „Ено слушајте шта е,“ одговори намъ у највећемъ страу, „они са чамцемъ даве се и ни еданъ неће главе изнети.“ И почне на ново опетъ викати. Но ни одкуд' одговора. Ноћъ была е мрачна и невиди се прстъ предъ окомъ, а они съ чамцемъ прошли далеко мимо нашу лађу и веслау даљ у пучину морску, и немогу да насъ нађу. Мы се уђутимо, и чуемо опетъ далеко иза наше лађе гди вичу што годъ могу, и њиовъ дрхтајући гласъ кои е едва до насъ допирао, уплашио ме е тако да самъ едва на ногама стаю. Ветаръ е дувао и њиове гласове са различни страна пресецајући тако доносио, да намъ е се чинило, да се чамацъ преврнуо и да они давећи се вичу, и свакиј гласъ чинио ми се да е гласъ Шламе, кои се бори съ таласима и виче ме у помоћъ. И нигда ми тако сузе гронуле нису, као онда, кадъ самъ чуо како изъ дубљине и помрчине као из' какве пећине вичу, а помоћи ни одкудъ. Ето гди умало нисмо и я ты изгубили нашегъ најболѣгъ у овой туђој земљи пріятелиа и познаника. „Ей мой Шлама“ помислимъ у себы. „Заедно учисмо, заедно путовасмо, заедно на слами спавасмо, па намъ небы суђено да заедно умремо.“ —

Знашь ли садъ кое спасао тай чамацъ и нашегъ доброгъ Шламу? — Онай младый полякъ, ђакъ изъ Братиславе, когъ самъ ти напоменуо при улазку у лађу, и на кога се свагда съ радошћу опоминѣмъ. Ми смо ту много поляка познавали, али ово е право чедо изгублѣногъ отачества. Онъ чимъ е ушао у лађу простро е свой капутъ и непрестано лежао и ђутао, ми смо съ њимъ се разговарали, но онъ намъ е плачући казао, да се ни с' кимъ радо неразговара, еръ му се чини да су сви сами прайски шпioni, кои га траже, и опетъ се нив могао уздржати да намъ некаже да е и онъ при овой последной польској буни быо утекао съ университета и тукао се противу Прайза. Онъ е све ладно сматрао, и сретао. Но кадъ чуе вику, а зна да е тамо и Шлама, скочи и извади изъ цепа два ништоля мала, свакиј одъ две цеви, и опали све, еданъ за дргимъ, и они съ чамца виде лађу, и чуо пуцанъ, и окрену се и почну къ нама возити, затымъ запали неколико табака артие, и они почну се већъ приближавати, и за четврт' сата били су сви четворица на лађи. Я и онай полякъ дочекали смо Шламу са разширенимъ рукама. Шлама богме добро, накуповао свашта доста за мене а особито млека. Међу тымъ чуемо гди лађаръ туче свогъ Ернста, и псуе га: „обешеняче ни еданъ у мало ми ниси упропастио онакавъ лепъ чамацъ, што ниси пазіо гди си лађу оставіо.“ — И я текъ садъ види да се онъ быо уплашио выше за свой новъ чамацъ, него за свогъ сына. Я запытамъ Шламу: „За бога шта сте до садъ радили?“ а онъ седне и почне ми умраку приповедати: „Мой Србино, у мало на два места што ни самъ животъ изгубіо. Мы одавде кадъ се извеземо на обалу пођемо да тражи-

мо какво село. Оставимо Ернста кодъ чамца, а мы смо ишли дуго преко некакви бара и крозь некакву треску, најпосле нађемо три куће, я напредъ а она двоица за мномъ пређемо преко едногъ шанца, и дођемо до плота, врата су била затворена, я се ни самъ дуго промышлявао негъ попенѣмъ се на плотъ и съ плота у авлію скочимъ, но текъ што я трупнемъ на землю, а еданъ великиј овчарски пасъ долети и шчепа ме за прси, а друга два почну ужасно лаяти и за альине ме дрпати, тако да самъ одма у себы помислио: „Ей мой Србино, заедно учисмо, заедно путовасмо, заедно на слами спавасмо, па намъ не бы суђено да насъ заедно пси поеду.“ Онай други што е съ нама ишао почне дрекати и бежати, но Лончаръ прекочи замномъ плотъ и одбрани ме одъ паса — мора да е тай Лончаръ быо одъ славенске крви. — Међу тымъ изађу изъ куће са свећомъ две девојке и почну викати: ко е то ноћасъ, есте ли лопови или поштени люди? — Србино, Србино, две красне девојке. Лончаръ одговори им' одма: мы смо поштени люди, ако, и у колико могу гладни люди быти поштени. Пси уђуте, а слуге и овчари дотрче и почну лаяти и викати, но мы имъ кажемо да смо се извезли съ мора да нађемо што да купимо за ело и да носимо на лађу. Они насъ уведу у кућу и докъ су спремали за лађу шта ћемо понети, поставе нама двоици те лепо вечерамо, и јошть намъ пива донесу, а онай плашљиви вандровацъ чекао е гладанъ иза плота. То е быо станъ, мајоръ, едногъ польскогъ племића и зове се Грабово, а тай край острова зове се Сударъ. Мы изплатимо све, врата намъ отворе, мы благодаримо овимъ добрымъ людма и дођемо чамцу, седнемо и почнемо веслати. Но ми што смо тамо вечерали заговоримо се, а Ернстъ кои е корманіо забуніо се едући, а помрчина, и тако прошли смо поредъ лађе и све даљъ веслали, и свакиј смо часъ изгледали да видимо лађу, но кадъ таласъ почне заплюскивати у чамацъ и ветаръ све већи дызати се, уплашимо се ми, Лончаръ скочи и поче думенисати, и сви почнемо викати, већъ нашъ чамацъ быо е готово пунъ воде, и тако морали смо престати веслати, него смо са шеширима плюскали воду на полъ, и еднако на помоћъ викали. Чуемо кадъ кадъ одъ некудъ одзивъ, али нисмо знали съ кое стране, и већъ смо се прашћали са овимъ светомъ, кадъ на еданъ путъ почеше пушке пуцати, и видимо ватру. Мы се на ново повратимо и ослободимо узнемо весла, и почнемо едни веслати, а едни опетъ воду изплюскивати, и тако едва смо живи изашли. — “ Тако сврши Шлама, или болъ да рекнемъ, я свршимъ. Еръ онако уморанъ и дремљивъ завіемъ се опетъ у платна и на ново заспимъ. Было е већъ неко доба ноћи. И сви су были поспали. Млеко оставимо за еутра рано.

Ты ћешь садъ помислити да е сва опасность прошла, и да е то найвећи догађай на овој лађи было, о ком' самъ ти намеранъ писати, и да ћемо се одма съ овомъ лађомъ раставити и у лепе шумовите и бреговите предъле острова доћи; али нѣе то тако, мы ћемо съ овомъ лађомъ јошть посла имати. (Ерѣ као што ћешь видити было е суђено да се сви заедно подавимо. — И я ти ово писмо пишеть съ оногъ света).

(Продуженіе слѣдую.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Еданъ калуђеръ изъ манастира Дечанскога; кои е овуда милостиню купіо, добыо е писмо изъ истога манастира, укомъ му являю да све већи и већи зулуми настаю. Између осталогъ вели исто писмо: „ — Мы плачемо и кукамо, заедно са светомъ обителю и немамо кудъ руку къ избавленію да пружимо, и да се спомогнемо, голи ми а голъ манастирѣ. Мы страшно страдамо одъ арнаута одъ проклето фамиліе трезубца, одъ проклетога сына Кећъ, Бериша и њговы едноплеменника. Беде насъ и прете намъ непрестано, за она два христіянина говорѣи да бы се они потурчили, али дасмо и' мы пропустили. Мы се клесмо и парвдасмо одъ сваке руке, али они проклеті сынови нишошто нехтедоше да насъ се окану, него глобише манастирѣ опеть са десеть кеса, и поредъ свега тога опеть прете да убію кога одъ насъ, и много су се выше усвирепили на манастирѣ и на насъ у манастиру, непрестано дооде къ манастиру на конакъ кадъ нѣе двадесеть кадъ тридесеть, и еду и пію а мы и' морамо служити, па незнамо и чудимо се сами шта да радимо, и оћели кадъ Богъ насъ избавити одъ оваковогъ тиранства. Све наше године изгубисмо и проведосмо у жалости и плачу, а данаске е савъ светъ у мирноби и веселю само мы ядни кукавци свагда плачемо и тужимо, и нѣе намъ слободно да изаћемо изъ манастира у полѣ, ни ми ни наши момци. Ако одемо у полѣ или у Пећъ или у ђаково свагда смо у руци, арнаутской — и морамо и' по два по три водити да насъ са собомъ проведу, бесомучне и' водили дабогда. — — “ Ето какви намъ жалосни гласови стижу изъ наше старе Србїе, ето у каквомъ тужномъ станю стои нашъ Ерусалимъ, наши високи Дечани. Люти арнаути неће да се покораваю благимъ уредбама милостивога цара, него руше наше манастире, осквернюю наше светинѣ, турче затиру и убію гди годъ кога србина чую ил' виде. Јошть да нема манастира сви бы се тамошњи срби до садъ изтурчили, јоште калуђери око свои манастира призиваю и скупляю народъ и опоминю и' да су срби и да су развалине оногъ великогъ царства когъ се царъ звао, царъ србски грчки и западни. Тако е исто и у Србїи было, да нѣе

манастира было за време толикогъ робстве сви би се изтурчили, манастири были су наше школе, калуђери были су єдини народни учительи. То треба да знамо, то намъ е одржало веру а съ тымъ и име и народность. Видимо како е у Босни гди нема манастира, већа часть изтурчила се или прешла къ западној цркви, а с' том' обадрвомъ променомъ баремъ у нашемъ времену престаю быти срби, и неприятельи су. Треба дакле подпомагати и подизати све манастире у којима су наши старі споменицы. Треба да гледамо, да кадъ су се србски народъ и србски манастири тамо држали и славили толико стотина година да се садъ неутру и неугасе. А скоро ће време доћи кадъ ће се царска и Божїа воля изпунити, и кадъ ће арамїе србски светина, подвргнути се мачу правосудїа, мачу гнѣва Божїа. Зато нека сваки обрати свой погледъ на колевку свога народа, нека сваки подпомаже колико ко съ чимъ може манастире у нашей старой Србїи, ерѣ то е наша Палестина, то е нашъ Синай, тамо су престолны градови и гробови наши царева, тамо е косово, тамо е вечный нашъ спомень и вѣчна наша туга и жалость, ерѣ све што е тамо опоминѣ насъ на разрушену величину нашегъ народа и наше прошлости.

— 2. Маїа преселіо се I. полубаталіонъ II. баталіона у Топчидеръ, а II. полубаталіонъ истога баталіона у овдашню касарну.

— Сава јошъ єднако долази, и јошть два шука, паће быти као што е была 1838. год. кадъ е солару однела. У босни и по медведнику јошть снега има много а време е непрестано кишовито.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Аустрискїй царъ стигао е до садъ већъ у Трїевъ. — Бану были су опредѣлили квартиру кодъ чувеногъ Србина Михаила Вучетића, но онъ се изявио да га неможе у свою кућу сбогъ свои послера примити.

— Бечке Новине пишу да су Цїгани Унгарски држали скупштину у Найдерфлу, и да су заключили, да пошлю у Бечъ цару депутацію да моле да призна држава и царъ и нѣе за народъ, и на основу изданогъ устава да добію и они место и равноправность међъ осталимъ народима, додавајући да нѣе преко 150.000. у Унгарской има. (Та има и' у самомъ Бечу толико.)

— У Прагу видила се єдна светла кугла ноћу на небу.

— Новине являю као неко чудо да е у месецу Маю ове године у Булонѣ снегъ падао.